

Biblioteca - centru de învățare permanentă

LUDMILA CORGHENCI
Universitatea Liberă Internațională din Moldova,
Chișinău

Abstract:

The Library - a Centre for Permanent Learning

The world is in continuous change. The process of creating a society of information and knowledge determines the rapid change of the patterns of work, learning and life.

The Memorandum on Permanent Learning, proposed by the European Commission in October 2000, states that up-to-date information, knowledge and abilities are extremely valuable and that human beings are the main actors of such cognitive societies. The human ability to create and effectively use the knowledge on a continuously changing basis counts the most. In order to develop this ability to the maximum, people have to be active citizens. Permanent education and formation is the best way to face the challenges of the new society. The European dimension brings about the necessity of cooperation and partnership, both national and institutional, of the decisional factors.

Libraries own an impressive potential to orientate people towards permanent learning, thus contributing to the number of qualified persons, and forming abilities of informational culture. Pertinent arguments regarding the necessity of involving libraries in promoting permanent learning were presented during the international project ENTITLE. The result of the project are presented in the ENTITLE guides, which offer practical suggestions on the library involvement in promoting and developing permanent learning.

Keywords: *permanent learning, society of information, library, knowledge, informational culture.*

Procesul de edificare a Societății Informației și a Cunoașterii provoacă schimbarea rapidă a modelelor învățării, muncii și ale vieții. „În acest tip de lume socială, - se specifică în *Memorandumul asupra învățării*

permanente, elaborat de Comisia Europeană în octombrie 2000 - *informația la zi, cunoștințele și competențele sunt de mare preț. Oamenii înșiși sunt actorii principali ai societăților cognitive. Capacitatea umană de a crea și a folosi în mod efektiv și inteligent cunoștințele pe o bază în continuă schimbare contează cel mai mult. Pentru a-și dezvolta această capacitate la maximum, omul trebuie să vrea și să poată să-și ia viața în propriile mâini, pe scurt, să devină cetățean activ. Educația și formarea permanentă este cea mai bună cale pentru fiecare de a lua contact cu provocarea schimbării.*¹ Importante sunt mesajele-cheie ale acestui document european, orientând strategiile și activitățile practice de învățare permanentă (de nivel național, instituțional) pentru:

- a garanta accesul universal și continuu la învățare în scopul dobândirii și reînnoirii capacităților necesare pentru o participare susținută într-o societate cognitivă;
- a amplifica vizibil nivelul investițiilor în resursele umane pentru a da prioritate celei mai importante valori a Europei - oamenii săi;
- a dezvolta efektiv metodele de predare și învățare și de a încuraja situațiile care asigură continuum-ul învățării permanente;
- a îmbunătăți semnificativ modalitățile în care participarea și rezultatele învățării sunt înțelese și apreciate, cu precădere învățarea nonformală și informală;
- a se asigura că oricine poate accesa cu ușurință informații și sfaturi de bună calitate despre posibilitățile de învățare, peste tot în Europa și pe toată durata vieții;
- a oferi posibilități de învățare permanentă cât mai aproape de cei care doresc să învețe în propriile lor comunități, sprijinite prin facilități ICT, oriunde este nevoie.²

Dimensiunile europene implică necesitatea de cooperare, de parteneriate (atât la nivel național, cât și instituțional) ale factorilor decizionali, de administrare publică, asociațiilor profesionale, instituțiilor

¹ *Memorandum asupra învățării permanente*: aprobat la 30 octombrie 2010 de Comisia Comunităților Europene, www.edu.ro/index.php/artisles/10409, p. 7.

² *Ibidem*, p. 4.

educaționale și info-bibliotecare, profesioniștilor interesați. Bibliotecile dețin, în acest sens, un potențial impunător, orientând oamenii pentru învățarea permanentă, contribuind la creșterea numărului persoanelor calificate, formând abilități ale culturii informaționale. Argumente convingătoare privind necesitatea implicării bibliotecilor în promovarea/realizarea învățării permanente au fost prezentate în cadrul proiectului internațional ENTITLE, care a inclus agenții naționale, biblioteci publice, asociații ale bibliotecarilor din 13 țări europene, ulterior aderând și EBLIDA (Biroul European pentru Asociații de Biblioteci și Asociații de Documentare și Informare). Proiectul a fixat pentru participanți ținte de implicare umane, logistice, tehnologice, strategii privind crearea mediilor deschise de învățare și prezentarea învățării, astfel încât să fie mai atractivă. Rezultatele proiectului sunt prezentate în *Ghidurile ENTITLE*, acestea oferindu-ne sugestii și orientări concrete asupra implicării bibliotecilor pentru promovarea/dezvoltarea învățării permanente și a incluziunii sociale.³ După cum se menționează în aceste materiale, implicarea bibliotecilor în promovarea și implementarea învățării permanente are diverse avantaje: deținerea resurselor documentare și informaționale; autoritate în comunități; parteneriat educațional și furnizare de diverse servicii; orientarea pentru diversificarea serviciilor etc. Menționăm utilitatea *Ghidurilor ENTITLE* pentru bibliotecile din Republica Moldova, fiind recunoscători colegilor din România pentru posibilitatea de a le accesa în limba română.

Credem că, fiind vorba despre o bibliotecă de învățământ, aceste avantaje sunt fortificate prin statutul acesteia de actor direct și indirect al procesului educațional, prin amplasarea acesteia în mediul benefic promovării/conștientizării învățării permanente (comunități orientate pentru implementarea principiilor inerente ale Procesului Bologna, categorii de beneficiari serviți etc.).

Bibliotecile din Republica Moldova, atât cele publice, cât și cele din învățământ, asigură diverse facilități de învățare pentru comunitățile deservite. În acest sens, este elocvent cazul Departamentului Informațional

³ *Ghidurile ENTITLE* <http://www.bjc.ro/new/index.php?ghidurile-entitle>.

Biblioteconomic (DIB) al Universității Libere Internaționale din Moldova (ULIM).

Pornind de la situația că în comunitatea universitară este recunoscut/exploatat rolul DIB în învățarea permanentă și formarea culturii informaționale, acesta deținând pârghii eficiente pentru promovarea și implementarea fenomenelor menționate, putem specifica următoarele caracteristici ale aplicării cu succes a acestuia:

- *crearea fundamentului teoretico-metodologic instituțional*: reflectarea în strategii, politici, concepte universitare a rolului/locului/responsabilităților DIB, ca bază pentru învățarea permanentă și incluziunea socială; încorporarea acestui aspect în *Strategia de dezvoltare ULIM pentru anii 2009-2014*.⁴

- *adoptarea educației permanente, a formării culturii informaționale drept una dintre prioritățile DIB*: este relevantă în acest sens formularea misiunii DIB:

- modelarea, dezvoltarea și administrarea serviciilor info - documentare în sprijinul studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii socio-profesionale;

- implementarea culturii învățării, bazată pe tehnici și tehnologii informațional/comunicaționale moderne, formarea deprinderilor de gestionare a informației de către utilizatori;

- *orientarea DIB pentru diversificarea serviciilor info-bibliotecare în scopul facilitării accesului la informație și creării oportunităților de învățare* - analizând nevoile comunității, DIB a creat un mediu de învățare benefic - fenomen complex, care asigură interacțiunea componentelor mediului fizic (confort, design, disponibilitatea resurselor documentare și informaționale, orientarea clară în spațiile funcționale), digital/virtual (baze de date, colecții electronice, servicii de referințe on-line) și uman (personal care lucrează pentru, dar mai ales în parteneriat, cu utilizatorii;

⁴ *Departamentul Informațional Biblioteconomic în contextul conceptual ULIM, în Conceptul educațional al Universității Libere Internaționale din Moldova*, Chișinău, s.n., 2007, p. 223-232; *Strategia de dezvoltare ULIM pentru anii 2009-2014*: aprobată la ședința din 28 ianuarie 2009 a Senatului <http://agalben.ulim.md/wp-content/uploads/2009/03/strategdezv-modificat.pdf>, p. 31-32.

accentuarea aptitudinilor educațional/pedagogice ale personalului de specialitate);

- *asigurarea DIB cu resurse umane, financiare, materiale, tehnice etc.* (dezvoltarea continuă a personalului de bibliotecă; implicați în proiecte naționale și internaționale);

- *descrierea/promovarea/implementarea practicilor de succes ale DIB* (articole și comunicări în cadrul reuniunilor profesionale; elaborarea și difuzarea materialelor promoționale; utilizarea eficientă a potențialului paginii WEB etc.);

În anul 2007, în cadrul procesului de certificare a sistemului managementului calității la ULIM (ISO 9001), efectuat de ALL CERT (București, România), au fost apreciate eforturile și experiențele DIB privind crearea unui sistem de servicii de învățare pentru comunitatea universitară.

Permanent diversificat și actualizat (în funcție de nevoile utilizatorilor serviți), în prezent, sistemul instituțional al serviciilor de învățare la DIB include:

- *programe de învățare*: de ex.: *Grija pentru Noii Beneficiari* - program complex, destinat studenților anului I de la toate facultățile, fiind realizat în primul semestru al anului academic; *Utilizatorul nostru - partenerul nostru* - program continuu, care asigură interacțiunea utilizatorilor cu personalul specializat al DIB în procesul de formulare a necesității informaționale, de căutare și selectare a informației - deci, personalul DIB învață utilizatorii „să pescuiască”;

- *curs universitar opțional „Bazele culturii informaționale:”* inclus în curriculumul universitar pentru primul semestru al anului academic și fiind destinat studenților anului I, ciclul licență, de la toate facultățile, incluzând 10 ore/ grupă: 4 ore/prelegeri și 6 ore/practicumuri.

Structura tematică a cursului: **prelegeri:** *Cultura informațională: abilități și deprinderi indispensabile în condițiile Societății Informației și a Cunoașterii* (2 ore); *Sistemul instituțiilor info-bibliotecare din Republica Moldova: resurse, servicii, acces* (2 ore); **practicumuri:** *Elaborarea, prezentarea și citarea referințelor bibliografice* (2 ore), *OPAC* (2 ore), *Baze de date, oferite de către DIB. Pagina WEB ULIM și a DIB* (2 ore)

(practicurile sunt petrecute în Mediateca universitară, studenții având posibilitatea de a exersa individual în parteneriat cu lectorul/bibliotecar);

- *pachete de alfabetizare documentară*: mini-cursuri (oferite gratuit, conform orarului făcut public în comunitate) de felul: *Cum se conspectează un document* (în cadrul cursului sunt promovate metode de lectură rapidă, modalități de analiză și sinteză a informației, de conspectare operativă); *Acces liber la raft: cum cauți și găsești documentul necesar*; *Ce trebuie să știi pentru prima vizită la DIB* etc.;

- *pachete de alfabetizare informațională*: oferite în formă de mini-cursuri, gen *Cum se lucrează cu catalogul electronic*, *Servicii informaționale on-line*, oferite de către DIB, *Resurse WEB*, *Colecția e-Books* etc.;

- *campanii informațional-documentare*: de exemplu: *Campania în sprijinul Absolventului ULIM* - o activitate complexă de informare, documentare și consultare, orientată spre satisfacerea cerințelor și necesităților informaționale, provocate de perioada de finalizare a studiilor de licență și master (elaborarea, prezentarea și susținerea tezelor de licență, a rapoartelor; susținerea examenelor de finalizare a ciclului de studii). Grup-țintă al Campaniei - studenții ultimului an de studii de la ciclurile licență și masterat. Campania este organizată, de regulă, în semestrul al doilea al anului academic;

- *salon Scientia „Publicații ale cadrelor didactico-științifice ULIM”*: organizat în scopul prezentării și promovării rezultatelor cercetării fundamentale și aplicative universitare, stimulării creativității, efectuării analizelor și contabilizărilor patrimoniului documentar universitar; oferirea posibilităților de învățare a scrierii textelor științifice, a gestionării bazei de date bibliografice personale, a elaborării, prezentării și citării referințelor bibliografice, a respectării prevederilor standardului ISO 690;

- *proiecte bibliografico-bibliometrice în colaborare cu institutele de cercetare universitare*: de exemplu: proiectul instituțional *Publicațiile cadrelor didactico-științifice ULIM: analize bibliografico-bibliometrice* (anii 2009-2012) oferă posibilități de învățare a categorisirii documentelor, a metodelor de citare a publicațiilor etc.;

- *Clinica Informațională*: constituită în scopul facilitării adaptării studenților (și altor categorii de utilizatori) la mediul informațional universitar și național (oferirea informațiilor utile privind sistemul

național de biblioteci, centrele de informare și documentare), promovării liberului acces la informație, realizării dimensiunilor informaționale ale Procesului Bologna (de exemplu: informarea comunității universitare privind oportunitățile de mobilitate universitară);

- *alte proiecte instituționale* (de exemplu: proiect în parteneriat cu Centrul de Cooperare Internațională ULIM - *Aule Universitare ale Ambasadelor - centre de cultură și informare* - oferă posibilități de învățare a limbilor, de cunoaștere a valorilor culturii și științei țărilor corespunzătoare, inclusiv prin constituirea colecțiilor speciale ale documentelor intrate prin sprijinul ambasadelor etc.).

Notă: informații suplimentare privind serviciile de învățare, oferite de către DIB a se vedea la adresa library.ulim.md

Memorandumul asupra învățării permanente stipulează: „Deschiderea studiilor universitare către un public mai larg nu poate fi realizată însă fără ca instituțiile de învățământ ele-însele să se schimbe - nu doar în interior, dar și în relație cu alte "sisteme de învățare". Această concepție a unei osmoze graduale introduce o dublă provocare: în primul rând, luarea în considerare a complementarității între învățarea formală, non-formală și informală; în al doilea rând, dezvoltarea unor rețele deschise de oportunități și recunoaștere pentru toate cele trei forme de organizare a învățării.”⁵ Biblioteca universitară poate interveni eficient pentru a răspunde provocărilor, implicându-se în promovarea/implementarea învățării permanente drept responsabilitate instituțională deosebită în condițiile societății bazată pe cunoaștere. Așa cum demonstrează experiența internațională, „există tendința și totodată nevoia ca bibliotecile ... să devină un nou tip de instituție de învățare ... - centre de învățare deschisă.”⁶

⁵ *Memorandum...*, p. 9.

⁶ *Ghidurile ENTITLE...*, p. 3.